

VYVAŽOVÁNÍ ODCHYLEK PSYCHOSOMATICKÉ ROVNOVÁHY JÓGOU

Jóga se svým komplexním přístupem k člověku (nejedná-li se pouze o gymnastická cvičení s použitím jógových pozic) pomáhá odstranit odchylky trvale. Člověk, který se rozhodl jít cestou jógy se stává stále vyváženějším -ovšem nesprávnou aplikací jógových cviků se může odchylka naopak ještě zdůraznit.

V článku o osách psychosomatické rovnováhy jsem uvedl, že existuje těsná propojenost těla a psychiky. Prostřednictvím jógy můžeme svým tělem na psychiku působit. Je ovšem třeba, aby tělesné cvičení bylo opravdu jógové. V józe je každý pohyb uvědomělý, řízený a jógové polohy -ásany- je třeba zaujímat se zachováváním pěti zásad:

- 1- bez úsilí (cvičíme podle svých momentálních možností, nesoutěžíme ani sami se sebou)**
- 2- nehybně (bez kývání,nebo jiných zbytečných pohybů)**
- 3- s výdrží (výdrž se počítá od 10ti vteřin a je individuální)**
- 4- s dokonalou kontrolou těla, dechu a mysli (to znamená s plným soustředěním se na sebe, bez vyhodnocování rušivých vjemů)**
- 5- uvolněně (zapnuté jsou pouze partie svalstva nezbytně nutné k udržení polohy).**

Chybí-li jediná z těchto pěti zásad, nejedná se tedy o jógovou polohu. Dr.Mukhund Bhole,ředitel výzkumného ústavu jógy v Lonavle, Kaivaljadhama, Indie říká: "*Ásany působí na psychiku jako formička na pudink. Ásanu, je-li správně provedená, zrušíme -formička se odtáhne, ale otisk zůstane*".

Jak poznáme při jógovém cvičení, že se odchylka od osy vyrovnává? Lidé, kteří aplikují jógové polohy -ásany, nemívají obvykle v oblibě ásany, které kompenzují jejich odchylku.

Vyrovnání odchylky poznáme jednoduše. Stane-li se nám jógová poloha, která nám byla nepříjemná, trvale příjemnou a rádi ji zařazujeme do svých aktivit- máme obvykle odchylku již vyrovnanou. Vyrovnávací polohy se mají do programu zařazovat denně, protože by mohlo jinak vyrovnávání odchylek, které trvá individuálně cca půl až třičtvrtě roku, trvat i několik let.

Vyrovnávání odchylek od jednotlivých os.

Osa sebehodnocení

Řekli jsme si, že minusová odchylka páteř zavíjí a plusová má tendenci vést páteř do záklonu. Mínusoví lidé by se měli učit otevřít se svému okolí, zvednout hlavu, napřímít se.

Tedy z jógy: plný dech s důrazem na hrudní a podklíčkové dýchání, pŕlměsíc, kobru, luk, můstek, kobytku, rybu a hlavně polohu hrdiny (Birvadrásana). Plusoví jedinci by se měli učit sklánět, kleknout, učit se skromnosti a pokoře. Vhodný je také podklíčkový dech, který většinou pro ztuhlost ramen a šíje neovládají, vyvěšování hlavy, lomená svíčka, svíčka, čáp, králík, pluh a hlavně jógamudra. U obou odchylek je tedy třeba nejprve dosáhnout vyrovnání -vyváženost a teprve potom přistupovat k dalším technikám.

Osa tonusu

Plusový jedinec si musí vštípít zásadu, že ásana se zvýšeným svalovým napětím nemá jógové účinky. Je proto třeba, aby se nejprve učil relaxovat a to nejen v relaxačních polohách, ale při jakékoliv činnosti.Teprve potom může setrávat v ásanách.

Mínusoví jedinci by se měli nejdříve učit střídát napětí s uvolněním, snažit se upravit ochablost svalstva spíše silovým cvičením, průpravnými cviky. Doporučuji hathény, krokodýlí cviky, cvičení Loma-viloma, z relaxací dynamické a kontrastní relaxace. V podstatě by si měli mínusoví a plusoví jedinci vyměnit své role.

Osa vnitřní rovnováhy

Vyrovnávání odchylek je opět především výměnou rolí obou typů

Plusoví, věčně uspěchaní jedinci by měli zredukovat počet ásan. Naučit se nespěchat na výsledky, zařazovat málo poloh, ale s dodržováním všech pěti zásad jógové práce s tělem. Zvykat si na častější a déletrvající koncentrace, aby se odstranila jejich nesousředitost. Mínusoví naopak krátké výdrže a pestrý program. Měli by se stále učit, hledat, experimentovat sami se sebou. Vhodné jsou koncentrace na pohyb, nebo s pohyblivým tématem a s rozvíjením představ.

Shrňme si zásady působení těla na psychiku

- Při dechových cvičeních zdůrazněný nádech tonizuje, protože stimuluje sympatickou nervovou soustavu. Zdůrazněný, prodloužený výdech přináší uvolnění, uklidnění nervové soustavy -stimuluje parasympatickou nervovou soustavu.

- Záklonové polohy tonizují a předklonové tlumí.

Je tedy možné jednou a touže sestavou ásan prováděnou různým způsobem získávat vyváženost, nebo tonizovat, či tlumit.

Příkladem uvedu nejznámější jógovou sestavu: Súrja namaskár -Pozdrav Slunci.

Kterákoliv varianta zacvičená v rytmu řízeném vlastním přirozeným dechem bez zádrží, s nádechem nahoru či do záklonu a s výdechem dolů či do předklonu je sestavou vyváženou pro ty, kteří nepotřebují vyrovnávat odchylky- pouze doladovat psychosomatickou kondici. Tatáž sestava volněji prováděná, s nádechem při dokončení pohybu a s výdechem při pomalém pohybu do další polohy přináší uvolnění. Stejná sestava prováděná s opačným dechovým vzorcem: při dokončení pohybu výdech a s rychlejším pohybem do další polohy nádech přináší tonizaci. Uvolňování nebo tonizování docílíme při aplikaci ásan také úpravou délky výdrží. Potřebujeme-li celkový tonus zvýšit, zkrátíme dobu výdrže v předklonových polohách na jednu třetinu výdrže poloh záklonových. Uvolnění, snížení tonusu přináší naopak třetinová výdrž v polohách záklonových oproti předklonovým.

Namaskár!
Mirek Čapek